

Faktablad

KC-FU

Publ.nr MSB1793 juni 2021

Kommunal organisation för Covid-19-respons

Sveriges kommuner har påverkats i olika grad och på olika sätt av Covid-19-pandemin. Denna studie har undersökt hur kommunerna organiserade sin pandemirespons under 2020.

De typer av kommunal organisering som har undersökt i studien är krisledningsnämnd, särskild organisation för pandemi-respons samt lokal inriktnings- och samordningsfunktion. I 44 av de 177 kommuner som svarade på studiens enkät hade en politiskt tillsatt krisledningsnämnd tillträtt en eller flera gånger under 2020, för att fatta enstaka beslut. Analysen visade att kommuner som har haft krisledningsnämnden tillträdd vid tidigare tillfällen också tenderade att låta den tillträda i pandemifallet. Däremot finns inga andra signifikanta samband med de oberoende variabler som testades: politisk majoritet, geografi, befolkningsfolkmängd och -densitet. 170 av kommunerna har aktiverat någon form av särskild organisation för pandemi-responsen, huvudsakligen för samordning, lägesbild och ledningsstöd. 48 kommuner uppgav att de har aktiverat en lokal inriktnings- och samordningsfunktion för samverkan. De flesta övriga anger dock att de har samverkat genom redan befintliga kanaler och strukturer.

Genom intervjuer med nio kommuner framkom att förståelsen av vad som är en kris och hur denna ska hanteras får konsekvenser för agerandet i relation till pandemin. Responsorganiseringen formas mycket av händelsens utdragning i tid, att hela samhället påverkas, vilka verksamheter som drabbas mest, samt tillgången på kompetens och personal i krisberedskapen.

I de allra flesta kommuner tillträder krisledningsnämnden bara för specifika syften, och då vanligtvis för ett eller flera beslut. Det är bara i undantagsfall som krisledningsnämnden stannar kvar i ett tillträtt läge. Å ena sidan kan användandet av krisledningsnämnden handla om att Covid-19-pandemin inte uppfattats utgöra en tillräckligt allvarlig samhällsstörning. Å andra sidan kan det handla om att Sveriges kommuner generellt

Kontakta oss:
Tel: 0771-240 240
registrator@msb.se
www.msb.se

Om studien

Studien genomfördes av Evangelia Petridou och Jörgen Sparf, Mittuniversitetet samt Mikael Granberg, Karlstads universitet. Beatrice Onn har medverkat som projektassistent.

Studien var en tilläggsfinansiering till forskningsprojektet Samhällsresiliens i Sverige: styrning, sociala nätverk och lärande.

Studien var finansierat av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB.

För den som vill läsa mer så finns information om projektet och dess resultat på MSB:s webbsida: [Forskning inom civilt försvar, samhällsviktig verksamhet, krisberedskap \(msb.se\)](https://www.msb.se/forskning-inom-civilt-forsvar-samhallsviktig-verksamhet-krisberedskap)

[Kommunal organisering av pandemirespons : en realidsstudie av lokal resiliens \(msb.se\)](https://www.msb.se/kommunal-organisering-av-pandemirespons)

Kontakt Mittuniversitetet:
Jörgen Sparf,
jorgen.sparf@miun.se,
Tel. +46 (0)10 142 82 76

Evangelia Petridou
evangelia.petridou@miun.se,
Tel. +46 (0)10 142 83 18.

Kontakt Karlstads universitet:
Mikael Granberg
mikael.granberg@kau.se,
Tel. +46 (0)72 305 64 67

Kontakt MSB:
Ulrika Postgård
ulrika.postgard@msb.se,
Tel. +46 (0)76 771 68 77

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

sett har en mycket hög administrativ kapacitet, med god organisation och hög kompetens i både ledning och verksamhet. Politikernas inblandning kan då uppfattas som ”störande” för den professionella krishantering snarare än som ett stöd. En central aspekt har dock varit att politikerna ständigt hålls informerade om läget och eventuella förändringar.

Över landet finns det stora skillnader i lokala förutsättningarna för kommunal krisberedskap. Det gäller bland annat de geografiska och demografiska villkoren, men också tillgången på kompetens. Detta påverkar hur organiseringen av pandemirespons ser ut och vad den klarar av att hantera. Genom sitt breda genomslag och sin långa utsträckning i tid har pandemin i många kommuner inneburit stora påfrestningar för den personal som arbetar med krishantering men också inom förvaltningar som drabbats hårt av pandemin. Pandemins utdragning i tid kan också leda till att den särskilda krishanteringsorganisationen normaliseras. Mycket av det ordinarie krisberedskapsarbetet har fått läggas åt sidan under pandemin. Det har lett till dels en växande ”arbetsskuld”, dels att mycket utbildning och kompetensutveckling inte har hunnit genomföras.

Kommuner tycks i allmänhet sträva efter att absorbera störningar och kriser med hjälp av operativ flexibilitet i den ordinarie organisationen. I pandemifallet har det handlat mer om kontinuitets- och uthållighetshantering snarare än krishantering. Det tycks finnas en hög tillit mellan kommunens verksamheter och mellan verksamheter och politiker. I pandemiresponsen har kommunerna i stort sett följt de nationella riktlinjerna och anpassat organisationen efter det aktuella läget. Detta gör att kommunernas organisering av pandemihanteringen framstår som tillitsfull, sansad och pragmatisk. Händelsen har också medfört ett allmänt lärande om krisberedskap och en profilering av rollen som kommunal krisberedskapssamordnare.